

parafrase van de Twaalf Artikelen (Dogmatische Brieven). En ik zou het dan toch vergeten hebben? Neen, neen; ik beweer: dit is het zooveelste bewijs, dat prof. Haitjema niet weet, wat gereformeerd is, en in wat hij wel weet, 't gereformeerde denken verloochent. En dan toch met hem praten op de basis der formulieren van eenigheid? Fraaie „eenigheid“!

De tijd komt, waarin predikanten in bond met ouderlingen zullen doen, wat de voorgangers nalaten: het barthianisme als ongereformeerd veroordeelen. Onlangs is een candidaat afgewezen voor het praeparatoir examen. Grond? Barthianisme. Let wel: ik oordeel over dien candidaat in geenerlei wijze; ik heb het eerst vernomen, nadat de beslissing was gevallen, en ik hoor, dat er verder geen moeite over komen zal. Ik zie dus af van zijn bepaald geval. Maar ik merk op: het feit, dat een classis het barthianisme van de preekstoelen gaal weren, leekent de situatie. Het is — afgedacht van dit geval — noodig als brood. Want dat enkele preekstoelen ermee geïnfecteerd worden, is een feit.

En kijk, nu komt daar onder goedkeuring en medewerking van zooveel engage's van de gereformeerde leiding de pur-sang-Barthiaan het gezelschap VAN gereformeerden binnen. Wat moet men nu beginnen met zulke classes, en met de candidaten?

Laat men niet zeggen: dat zijn kerkelijke zaken, en hier staat de kerk buiten. Want ik heb het niet over kerkzaken; ik erken buiten de Gereformeerde Kerken gereformeerde menschen natuurlijk. Maar het ging bij die classis om de algemeene erkenning, dat het barthianisme de gereformeerde belijdenis vernietigt. En in deze opvatting, waarvoor ik zeer dankbaar ben, geven deze predikanten en ouderlingen bewijs, dat althans zij weten, waar het over loopt in de kwestie der BELIJDENIS.

Er is, al een paar jaar geleden, gevraagd: geef ons vertrouwen. Ik heb toen gezegd: het is geen zaak van vertrouwen, maar van heel nuchter theologiseren, en van heel nuchtere gereformeerde wetenschap.

K. S.

„Een Gereformeerd predikant onder de gelijkschakeelaars“. (III.)

Om plaats te winnen, geef ik enkele afschriften onder Persschouw. Volgende week verder.

K. S.

Is de N.S.B. Christelijk? (XVII.) (Slot.)

We zouden nu verder nog kunnen spreken over de staatsleer der N. S. B., over haar „revolutionair“ karakter, al of niet met behoud van den „legalen weg“, over haar onderscheiding en niet-onderscheiding tusschen staat en maatschappij, over den corporatieve staat, haar plaatsaanduiding aan den godsdienst (en de kerk) in het „cultuurleven“, over haar opberging van den godsdienst in „het internationale“, dat in andere gevallen van alle kracht onbloeit, over het gebruik van de „mythe“ in de opvoeding der burgers, en over enkele andere punten, die ons onderwerp raken.

We zullen echter daar niet meer over spreken. We gelooven, dat het goed is, thans onze bespreking te eindigen. Ook al, omdat andere onderwerpen de ruimte in beslag nemen.

We meenen, dat wat we gezegd hebben over den principiële onderbouw voldoende is, om te doen zien, dat ook wat daar verder uit opkomen moet, evenmin christelijk wezen kan als die onderbouw zelf.

En daarom eindigen we thans onze reeks met een hartelijke waarschuwing tegen het heidendom, dat hier het woord neemt in ons christelijk grootgeworden Nederland. Ook uit een oogpunt van Nederlands verleden is de N. S. B. onnationaal, anti-nationaal, en verklaart zij het echt nationale tot een bijkomstigheid, die niet meetelt; terwijl vreemde import nationaal heet. De mythe.

En we denken aan een woord uit de Schrift. God zendt aan Achab een „leugengeest“. Oude Testament. En God zendt (onvoltooid tegenwoordige tijd, volgens lezing Prof. van Leeuwen) een geest der dwaling, dat ze de leugen zouden gelooven. Nieuwe Testament.

En zoo komen we onder het oordeel.

En zoo banen we den weg naar den Antichrist.

K. S.

Het Congres.

Heden, Woensdagmorgen, ontvang ik van het Ned. Chr. Persbureau volgend bericht:

Tweede internationaal congres van Gereformeerde (Calvinisten). Te houden te Amsterdam 23—26 Oct. 1934.

Ons wordt het volgende communiqué verstrekt:

De Commissie van Organisatie van het Internationaal congres van Gereformeerde (Calvinisten), te houden te Amsterdam van 23—26 October a.s., bestaat uit de volgende leden: ds J. W. J. Addink te Heeze, mevr. J. A. Bavinck—Schippers te Bossum, prof. dr. G. Besselaar te 's-Gravenhage, dr. G. C. Berkouwer te Amsterdam, prof. dr. L. Bouman te Utrecht, mr. J. F. van Beeck Calkoen te Leeuwarden, dr. H. Colijn te 's-Gravenhage, prof. mr. P. A. Diepenhorst te Amsterdam, ds F. Dreeselhuys te Oldeboorn, ds A.

C. Enkelaar te Hasselt, ds T. Ferwerda te Amsterdam, prof. J. W. Geels te Apeldoorn, ds H. A. de Geus te De Bilt, prof. dr. A. Goslinga te Amsterdam, prof. dr. F. W. Grosheide te Amsterdam, prof. dr. Th. L. Haitjema te Groningen, prof. dr. V. Hepp te Amsterdam, ds F. G. Hospes te Zeist, exc. A. W. F. Idenburg te 's-Gravenhage, dr. G. P. v. Itterson te 's-Gravenhage, ds H. Janssen te 's-Gravenhage, dr. W. J. Kolkert te Hilversum, ds P. A. A. Klüsener te Vinkeveen, dr. P. J. Kromsigt te Amsterdam, prof. dr. H. H. Kuyper te Bloemendaal, ds G. Lans te Huizen (N.-H.), mr. J. J. de Waal Malefijt te Arnhem, dr. G. Oorthuys te Amsterdam, prof. mr. V. H. Rutgers te Amsterdam, ds G. Salomons te Amsterdam, ds H. Schokking te 's-Gravenhage, mr. J. Schokking te 's-Gravenhage, prof. dr. J. Severijn te Utrecht, ds Ph. J. Vreugdenhil te Gorinchem, prof. dr. J. Waterink te Amsterdam, prof. dr. J. Willie te Baarn, ds A. B. te Winkel te 's-Gravenhage, prof. dr. R. H. Woltjer te Amsterdam, prof. ir. C. M. van Wijnngaarden te Delft.

De leden wier namen gespatieerd gedrukt zijn, zijn tevens lid van het Uitvoerend comité.

Het is goed, dat de namen publiek gemaakt worden; wij wilden er geen noemen, voordat men zelf het deed.

De lezers kunnen zien, dat deze namen niet de gereformeerde groep verlegenwoordigen. In geen enkel opzicht. Gelukkig ook niet; dan ware de ramp — het inlijven van den nederlandschen Barth in den gereformeerden kring — niet te overzien.

Overigens: hier wordt één naam genoemd, die, tenzij ik geheel verkeerd mocht ingelicht zijn, op de lijst niet hoort. Ik vertrouw, dat vóór het bezorgen van dit nr. van ons blad de bedoelde al wel op dit punt het communiqué zal hebben gededaveueerd.

K. S.

De dogmatische betekenis der „Afscheiding“, ook voor onzen tijd.

Naar het redactioneel gebod kondigt elke redacteur eigen geschriften aan. Daarom wijs ik hier op de verschijning van deze onlangs in de Groote Aula der Theologische School gehouden radio-rede. De tekst is met een enkel woord uitgebreid, maar dat is dan ook slechts een enkel woord. In de noten evenwel gaf ik veel materiaal, dat in de rede zelf niet kon worden verwerkt.

Hiermee zou ik kunnen volstaan. Maar het diepe gevoel van schaamte over wat er met dat zg. Congres van Gereformeerden na zóo ingrijpenden strijd over den Calvinistenbond gebeuren gaat, geeft me aanleiding, nog eens op het slot van deze toespraak te wijzen. Dat komt ongeveer hierop neer: de liberalen van 1834 hadden lendenen, de theologen van het slag Barth-Haitjema hebben een pink: welnu, de pink van deze laatste is dikker dan de lendenen van de eersten. Het is een diepe overtuiging, die daar achter zit. Het troost me, dat ik weet, dat er anderen zijn, die er eveneens zoo over denken. Maar met dat al doet het me zeer, dat ik de kwestie zóo stellen moet: of deze rede is, met name in haar wending tot „dezen tijd“ éven overspannen, als de Heer Dr. Haitjema, bij gebrek aan argumenten, af en toe zijn vrienden wil doen gelooven, of dat congres is een slag in het gezicht van de Scheiding, een streep door het sedert enkele jaren aller-noodzakelijkste actueelste gereformeerde denken, een lichtvaardigheid, die kwalijk past in een „jubileumjaar“.

K. S.

UIT DE HISTORIE

Het eeuwfeest der Afscheiding.

X.

Het Provinciaal Bestuur van Groningen dan had tevergeefs De Cock geraden genoemd boekje over de gezangen te lezen; het achtte zich dan verplicht de Kerk van den lastigen bediller te verlossen; het was de zienswijze van den president der synode toegedaan: „Predik wat gij wilt, laat ons ook prediken wat wij willen en gehoorzaam de wetten“. Bij deze synode, voorgezet door Dr. Donker Curtius, die het aangehaalde sterk typeerend woord tot den candidaat Van Raalte sprak, zal De Cock van het vonnis, te Groningen uitgesproken, in hooger beroep gaan. Echter niet eerder dan na zijn geestverwanten in Den Haag te hebben geraadpleegd.

Heusch, men was toen niet verlegen met dien boerendominie van de Lauwers! Vast staat, dat een van de betekenisvolle memorieën, door De Cock opgezonden naar de synode in Den Haag, opgesteld door graaf Dirk van Hogendorp, is voorgelezen aan Dr. Capadose en aan Mr. Van der Kemp en dat deze beide Haagsche heeren daaraan hun goedkeuring hebben gehecht. Bij de synode, die haar gewone zomerzittingen hield, diende De Cock twee memorieën in, de eene opgesteld door hem zelf, de ander opgesteld door den graaf; ook de kerkeraad diende een memorie in, een meesterstuk, opgesteld door Mr. van der

Kemp. Deze laatste memorie is niet door de synode behandeld geworden. Nevens het protest van De Cock en de genoemde memoires waren nog onderscheiden adressen, vooral uit het Noorden des lands ingekomen. Het resultaat van al dit protesteeren en adresseeren was pover doch niet gelijk nul. De synode wijzigde het afzettingvonnis van het Bestuur slechts in zooverre, dat zij aan De Cock een half jaar bedenktijd gaf, wij geoordeeld werd dat de afzetting overhaast was geschied. De moderaten in de synode wonnen het in dezen van de drijvers, met Donker Curtius aan het hoofd.

De Cock en de kerkeraad van Ulrum schijnen in eerste nog te hebben gehoopt op herstel in het ambt, als door hem maar kon worden geteekend, wat van hem door de synode werd verlangd. Wel voelde de vrome man dat in den eisch der synode een zware verzoeking lag, doch hij en de zijnen begeerden zoozeer de herstelling! Zij wendden zich direct tot den secretaris van het Provinciaal Kerkbestuur, en verzochten, de geschorste predikant en de kerkeraad, te mogen worden gehoord in de eerstkomende vergadering van het genoemd Bestuur te houden begin Augustus. Reeds na een paar dagen werd aan requestanten bericht, dat en het Bestuur en de Cock zich eenvoudig hadden te houden aan het besluit van de synode. Bang werd door hen vermoed, dat dit vijandig Bestuur het er op gezet had van den lastigen aanklager af te komen; in ieder geval hem den mond te snoeren; één doel stond zijn vijanden voor oogen: De Cock moet van den kansel geweerd! Er was een zware slagboom op den weg tot herstel. Al ware het geweest, dat De Cock tot genoegdoening van de Synode aan haar eisch zoude hebben voldaan, dan lag daar nog steeds het vonnis der schorsing voor den tijd van twee jaar met verlies van traktement. De Cock en de kerkeraad schenen de verwachting te koesteren dat door te voldoen aan wat de synode eischte eo ipso de schorsing zou zijn opgeheven; ter vergewissing schreef hij aan den secretaris van de synode, Ds I. J. Dermout, die hem vriendelijk antwoordde, en er op wees dat „alleen de Regtbank die het vonnis eener tweejarige schorsing, tegen hem gewezen had, ook van dit vonnis zou moeten ontheffen“. De Cock wilde zoo gaarne handelen met het provinciaal bestuur „in christelijke liefde over zijne herstelling“. Dat nu wilde dit college niet, en wel allerminst zijn aanklager, die tevens als rechter zat, de zeer vijandige praeses Ds Hendriksz. Het bedoeld bestuur dat zich zoo gehaast had De Cock te schorsen; dat de gelegenheid zoo ijverig gebruikte het schorsingsbesluit uitermate te verzwaren en daarna met bekwamen spoed als gedreven werd tot afzetting te besluiten, had nu geen haast en talmde zeer De Cock gelegenheid te geven in christelijke liefde met hem over de herstelling te handelen. Deze herstelling begeerde noch bedoelde dat bestuur; schoorvoetend begaven de heeren zich naar de vergaderzaal en gelijk iemand die bij een twist stijf op zijn stokje wil blijven staan, van tevoren overlegt wat hij tot zijn tegenpartij zal zeggen, slechts met een paar woorden: jij moet schuld bekennen; zoo lijkt ook bij dit geding de praeses gaande naar Van der Laans koffiehuis, zich op de lippen gebeten te hebben en steeds weer gerepeteerd wat hij zou zeggen: geen pourparlers! Het zat er goed in! Dat bleek toen De Cock over zijn zaak begon te handelen. Tot zooveel maal toe werd hem toegelaten: geen pourparlers; 't klonk wel niet zoo hard en wat meer parlementair als het: geen praatjes, maar De Cock kende wel zooveel Fransch dat hij het: geen woordenwisseling mocht verstaan als een zeer onvriendelijk opleggen van het zwijgen aan hem. Toch was het volstrekt niet iets onredelijks wat De Cock vroeg! Wat hem ter onderteekening werd voorgelegd kon worden geïnterpreteerd gelijk men verkoos. Een vijandig hooger bestuur kon daardoor het aan hem onmogelijk maken zijn ambt in stilte en met vrede te vervullen. Ik behoef dat slechts weer te geven en een ieder verstaat dat zulk een belofte niet zonder meer kon worden geteekend door wien ook: „De ondergeteekende, H. de Cock, thans gesuspendeerd predikant te Ulrum, doe bij dezen door mijn eigenhandig schrift en onderteekening en in opregten gemoede aan het Provinciaal Kerkbestuur van Groningen blijken mijn berouw en leedwezen wegens het bedrijf waaraan, als moetende leiden tot verstoring van de orde en eendragt in de Nederlandsche Hervormde Kerk, ik mij schuldig heb gemaakt, terzake van de uitgave van het werkje getiteld: „de Evangelische gezangen, enz. door J. Klok“, enz. en het plaatsen eener aanrijzende voorrede voor hetzelfde, en ik leg tevens voor hetzelfde kerkbestuur plegtiglijk de opregte belofte af, die bevestigende door mijne onderteekening, dat ik mij van nu voortaan, zoo in het openbaar als in het bijzonder, stichtelijk zal gedragen naar al de bestaande Reglementen en Verordeningen.“

G. KEIZER.

(Wordt vervolgd.)

Dr. v. d. V. brieven, die zomen „bemi op dit punt vindt, achten het woord te door:

Mit Ein Unterzucht Gleiches D chung Vervolgens

Sehr gee Den Ein richtes bet sidium des vom 5 und Ich ersehe dasz auch kirchli gen o m unseren Ge klärt habe chenleitung durch die I weder gefä aber auch der von des politische Wenn er a liegenden l nichtsdesto Bedenken, getrete terung zerstre Indem i hungen De

Eindelijk c betreffend Vaart Smi Bekenntnis nover und

Herr Dr August 192 sprechunge rat der B Vorschlag schaft ihm reicht, in w Meinung d die vom I gesetzte er Diesem V dasz, wenr welche bel über die B der Beken lässt, welc dasz der regierung rung ein Verhandlung Das Prä des Reichs Vereinhar chenerwilt rouen HÄ Doktor vor erbittet, de sich die Be Erhalt der Sinn hat, Selte zur I diese Verh Herrn Dol stattfinden — Ausz handlunge

Later hope nu reeds zicl

Dr K. Dijk gelaten over zijn; nu hij mijzelf. Dr Hij zal, even angeten va don tot een g geweest, ook Dr Dijk n In de m ons gemelc van gerefe Verschiller